

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ

проекту наказу Міністерства енергетики України «Про затвердження Правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки»

I. Визначення проблеми

В Україні існують газовидобувні підприємства та суб'єкти ринку природного газу, які не мають фізичного з'єднання з газотранспортною та/або газорозподільною системами. Переміщення природного газу в ці системи або до окремих споживачів можливе лише через внутрішньопромислові трубопроводи суміжних газодобувних підприємств, які мають фізичні точки входу/виходу до/з зазначених систем.

Діяльність з транспортування природного газу, розподілу та постачання його кінцевим споживачам регулюється положеннями Закону України «Про ринок природного газу» (далі – Закон), Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2493, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 р. за № 1378/27823, Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2494, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 р. за № 1379/27824, Правил постачання природного газу, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2496, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 р. за № 1382/27827.

При цьому, питання переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами газовидобувних підприємств, згідно з положеннями статті 56 Закону, правила доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки встановлює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, за погодженням із Регулятором.

Незважаючи на те, що Закон набрав чинності у 2015 році, питання переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами суміжних газодобувних підприємств та правил доступу суб'єктів ринку природного газу до зазначених газопроводів залишається нерегульованим.

Оператори газорозподільних систем та споживачі відмовляються укладати відповідні договори та оплачувати отримані послуги з переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами газовидобувних підприємств, обґрунтовуючи відсутністю правових підстав у чинному законодавстві. Внаслідок вищезазначеної проблеми, газовидобувні підприємства щорічно зазнають економічних збитків.

**Кількісні показники найбільших газовидобувних підприємств у
наслідок відмови сплачувати послуги з транспортування
внутрішньопромисловими газопроводами**

Показник	АТ «Укргазвидобування»
Кількість маршрутів переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами	28
Обсяг переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами за 2021 та 2022 роки, м. куб	752208054,89
Обсяг збитків внаслідок нарахування Оператором ГТС вартості перевищення потужностей на обсяги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами, грн.	154437955,24

До набрання чинності Закону, послуги з переміщення природного газу внутрішньопромисловими трубопроводами прирівнювалися до послуг з транспортування магістральними газопроводами та оплачувалися у розмірі тарифу на транспортування відповідного об'єму газу.

Слід зазначити, що відповідно до положень частини шостої статті 4 Закону ціни на ринку природного газу, що регулюються державою (зокрема тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG, а також інші платежі, пов'язані з доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи), повинні бути: недискримінаційними, прозорими, встановленими з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу та з урахуванням належного рівня рентабельності, а також, де це можливо, встановленими з урахуванням зіставлення з показниками аналогічних категорій регульованих цін, встановлених Регулятором для інших суб'єктів ринку природного газу, або таких, що діють на ринках природного газу інших держав.

Крім того, будь-які платежі, пов'язані з доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи (у тому числі тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG), розраховуються незалежно від фізичного шляху слідування природного газу.

Таким чином, споживачі, які фактично не мають фізичного з'єднання з газотранспортною системою та/або газорозподільною системою, оплачують Оператору газорозподільних систем та Оператору газотранспортної системи, вартість послуг з розподілу та транспортування природного газу, при цьому зазначені роботи, а саме переміщення природного газу зазначеним споживачам, здійснює суміжне газовидобувне підприємство внутрішньопромисловими трубопроводами.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	+	
Держава	+	
Суб'єкти господарювання	+	
у тому числі суб'єкти малого підприємництва		+

Визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки виникла у зв'язку зі змінами законодавства на державному рівні, тому вона потребує регулювання шляхом прийняття регуляторного акта.

Проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, оскільки акти, що регулюють питання доступу суб'єктів ринку природного газу до внутрішньопромислових трубопроводів газових підприємств, відсутні.

II. Цілі державного регулювання

Основною метою державного регулювання є усунення перешкод для суміжних газовидобувних підприємств в їх діяльності з надання послуг переміщення газу і оплаті цих послуг та надання права доступу до внутрішньопромислових газопроводів суб'єктам ринку природного газу, замовникам послуг з переміщення газу, шляхом прийняття нормативно-правового акта згідно з вимогами статті 56 Закону України «Про ринок природного газу»

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1. Прийняття проекту наказу Міністерства енергетики України «Про затвердження Правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки»	Проект регуляторного акта розроблено на підставі положень Закону України «Про ринок природного газу». Ці правила регулюють відносини між газовидобувними підприємствами, у тому числі безпосередньо підключеними до газотранспортної/газорозподільної систем, що надають послуги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами, та замовниками таких послуг і визначають правові, технічні, організаційні та економічні засади доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу. Впровадження регуляторного акта дадуть право газовидобувним підприємствам, у тому числі безпосередньо приєднаним до газотранспортної/газорозподільної системи, що надають послуги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами, укладати договори про доступ до внутрішньопромислових газопроводів із замовниками таких послуг, що, в свою чергу, забезпечить стабільне газопостачання за рахунок встановлення законодавчих підстав діяльності суміжних газовидобувних підприємств з переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами.

	Прийняття регуляторного акта є єдиним способом досягнення встановлених цілей державного регулювання шляхом затвердження Правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки
Альтернатива 2. Залишення існуючої ситуації без змін	Відсутність регулювання відносин між газовидобувними підприємствами, у тому числі безпосередньо підключеними до газотранспортної/газорозподільної системи, що надають послуги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами, та замовниками таких послуг і питання забезпечення нормативно-правових підстав діяльності суміжних газовидобувних підприємств з переміщення природного газу замовників внутрішньопромисловими трубопроводами, їхньої дискримінації, може привести до відмови суміжних видобувних компаній у транспортуванні внутрішньопромисловими трубопроводами, що ставить під загрозу нестабільне надходження природного газу до населення, споживача, та зменшення безпеки газопостачання в умовах відсутності фізичного зв'язку замовників з газотранспортною та/або газорозподільною системами, а також порушень прав та обов'язків газовидобувних підприємств в частині отримання ними належної оплати при отриманні замовниками послуг з переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами. На підставі вищевикладеного можна дійти висновку, що від такої альтернативи необхідно відмовитись, виходячи з інтересів держави, суб'єктів господарювання та споживачів.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Прийняття проекту наказу сприятиме: забезпеченню стабільності надходження природного газу до населення, споживача та безпеки газопостачання; національній безпеці через зменшення соціального напруження, пов'язаного із можливим нестабільним переміщенням, постачанням природного газу побутовим та непобутовим споживачам; додатковим нарахуванням до державного бюджету України сторони суміжних збоку газовидобувних підприємств, які передбачаються у вигляді ПДВ з вартості наданих послуг з переміщення газу внутрішньопромисловими	Відсутні

	газопроводами; виконанню вимог статті 56 Закону України «Про ринок природного газу», забезпеченню прав суб'єктів господарської діяльності, що провадять діяльність у сфері газопостачання, шляхом врегулювання взаємовідносин із замовниками послуг з переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами	
Альтернатива 2	Відсутні	Альтернатива є неприйнятною, оскільки: виникає загроза нестабільного переміщення, постачання природного газу населенню, побутовим та непобутовим споживачам унаслідок відсутності правових підстав доступу до внутрішньопромислових газопроводів суміжних газовидобувних підприємств і діяльності суміжних газовидобувних підприємств з переміщення природного газу; спричинить невиконання вимог чинного законодавства в частині правового регулювання доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що призведе до фінансових втрат газовидобувних підприємств у зв'язку з неотриманням оплати від замовників за послуги з переміщення природного газу внутрішньопромисловими трубопроводами; відсутнє інвестиційно привабливе середовище України через брак довіри між суміжними видобувними підприємствами та державою

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Прийняття наказу Міністерства енергетики	

	України «Про затвердження Правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки» забезпечить стабільність газопостачання побутовим та непобутовим споживачам, не порушуючи стан навколишнього середовища	Відсутні
Альтернатива 2	Відсутні	Залишення існуючої ситуації без змін створює ризики нестабільного переміщення, постачання природного газу населенню, побутовим та непобутовим споживачам, що, в свою чергу, викличе соціальну напругу та недовіру споживача до держави і суб'єктів господарювання унаслідок відсутності правових підстав доступу до внутрішньопромислових газопроводів суміжних газовидобувних підприємств і діяльності суміжних газовидобувних підприємств з переміщення природного газу

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	14	356	—	—	370
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	3,8%	96,2%	—	—	100

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Прийняття проекту наказу сприятиме: реалізації прав суб'єктів господарювання за рахунок створення Правил доступу	Відсутні

	суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки; врегулюванню відносини між газовидобувними підприємствами, у тому числі безпосередньо підключеними до газотранспортної/газорозподільної систем, що надають послуги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами, та замовниками таких послуг та визначають правові, технічні, організаційні та економічні засади доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу	
Альтернатива 2	Відсутні	У разі залишення існуючої ситуації без змін замовники продовжать відмовлятися укладати відповідні договори та оплачувати отримані послуги з переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами, внаслідок чого газовидобувні підприємства зазнають економічних збитків внаслідок не врегулювання оплати послуги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами. Існуватиме ризик нестабільного переміщення, постачанням природного газу населенню, побутовим та непобутовим споживачам

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1	Витрати внаслідок впровадження акта: споживачів – відсутні; суб'єктів господарювання: виконавців – відсутні; замовників послуг – сплата послуги переміщення внутрішньопромисловими

	газопроводами. Витрати держави – відсутні
Альтернатива 2	Річний обсяг збитків внаслідок відмови Операторів ГРМ та споживачів оплачувати послуги з переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами за 2021 ТА 2022 роки лише АТ «Укргазвидобування» – 154437955,24 грн.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бал
Альтернатива 1	4	Максимальний бал. Системне удосконалення законодавчих актів, які визначають правові засади функціонування ринку природного газу України, виходячи із принципів вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, що дозволить створити умови для інтеграції ринку природного газу України з ринками природного газу держав-сторін Енергетичного Співтовариства. Проблема більше не буде існувати
Альтернатива 2	1	Мінімальний бал, який показує неможливість досягнення цілей державного регулювання альтернативним способом. Проблема невизначеності щодо проведення діяльності з надання послуг з переміщення природного газу суміжними газовидобувними підприємствами та оплати цих послуг, що призведе до нестабільності газопостачання, зниження безпеки постачання природного газу та невизначеності у сплаті за послуги з переміщення природного газу для споживачів, продовжить існувати. Суб'єкти господарювання матимуть право укладати договори про доступ до внутрішньопромислових газопроводів між замовниками та газовидобувними підприємствами, у тому числі безпосередньо приєднаними до газотранспортної/газорозподільної систем, що надають послуги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами

--	--	--

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1 (обраний спосіб)	Удосконалення функціонування ринку природного газу шляхом закріплення за суб'єктами господарювання права на отримання плати за надані послуги, що сприятиме забезпеченню стабільності надходження природного газу до населення, споживача та забезпечення безпеки газопостачання, сприятиме національній безпеці через зменшення соціального напруження, пов'язаного із можливим нестабільним постачанням населенню природного газу	Відсутні	Забезпечує досягнення цілей державного регулювання, підвищує безпеку постачання природного газу, збільшує надходження до державного бюджету, створення довіри між підприємствами та державою, створення інвестиційно-привабливого середовища
Альтернатива 2	Відсутні	Відсутність правових підстав для переміщення газу внутрішньопроеми словими трубопроводами. Унаслідок залишення існуючої ситуації без змін Оператори ГРМ та споживачі продовжать відмовлятися укладати відповідні договори та оплачувати отримані послуги з переміщення природного газу внутрішньопроеми словими трубопроводами, внаслідок чого газовидобувні підприємства	Зниження безпеки та нестабільність постачання газу, невизначеність у сплаті послуг із зазначеного вище переміщення газу, збитки для підприємств внаслідок не врегулювання оплати послуги переміщення природного газу внутрішньопроеми словими трубопроводами між видобувним підприємством та Оператором ГРМ

		зазнають економічних збитків у розмірі від 28 до 45 млн грн на рік	
--	--	--	--

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи / причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1	Впровадження регуляторного акта дозволить досягти зазначених цілей державного регулювання	Відсутні
Альтернатива 2	Альтернатива є неприйнятною, оскільки не забезпечує досягнення поставлених цілей	Відсутні

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Механізмом, який забезпечить розв'язання визначеної проблеми є прийняття регуляторного акта, який забезпечить удосконалення нормативно - правової бази та усунення перешкод для суміжних газовидобувних підприємств в їх діяльності з надання послуг переміщення газу і оплаті цих послуг, та надання права доступу до внутрішньопромислових газопроводів замовникам послуг переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами.

Міністерство енергетики України для впровадження цього регуляторного акта, має подало проект наказу Міністерства енергетики України «Про затвердження Правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки» на погодження із заінтересованими органами та на реєстрацію до Міністерства юстиції України.

Суб'єкти господарювання матимуть право укладати договори про доступ до внутрішньопромислових газопроводів між замовниками та газовидобувними підприємствами, у тому числі безпосередньо приєднаними до газотранспортної/газорозподільної систем, що надають послуги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами.

Для розв'язання проблеми пропонується затвердження Правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки.

Ці Правила регулюють відносини між газовидобувними підприємствами, у тому числі безпосередньо підключеними до газотранспортної/газорозподільної систем, що надають послуги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами, та замовниками таких послуг і визначають правові, технічні, організаційні та економічні засади доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину

інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Виконання вимог Правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки не потребує витрат з місцевих та державного бюджетів України органами виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта не обмежується в часі, що дає змогу досягти цілей державного регулювання. Проект регуляторного акта набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Після набрання чинності наказом Міністерства енергетики України «Про затвердження Правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки» його результативність визначатиметься такими показниками:

- 1) розмір надходжень до Державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта – не зміниться;
- 2) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта – газовидобувні підприємства та суб'єкти ринку природного газу;
- 3) розмір коштів і час, що витрачатимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта – не зміниться;
- 4) обсяг переміщення природного газу внутрішньопромисловими трубопроводами;
- 5) кількість укладених договорів про доступ до внутрішньопромислових газопроводів;
- 6) обсяг прибутків внаслідок надання послуг переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами;
- 7) рівень поінформованості суб'єктів господарювання з основних положень акта – високий.

Проект акта, аналіз регуляторного впливу та повідомлення про оприлюднення розміщено на офіційному вебсайті Міністерства енергетики

України в мережі Інтернет <https://www.mev.gov.ua/> Міністерство енергетики України у межах компетенції надає необхідні роз'яснення щодо норм проекту регуляторного акта і надаватиме роз'яснення щодо застосування акта, який буде опубліковано в засобах масової інформації після його прийняття.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності дії регуляторного акта будуть здійснюватися

Міністерством енергетики України шляхом базового, повторного та періодичного відстежень за статистичним методом на основі аналізу показників результативності.

Базове відстеження результативності регуляторного акта буде здійснюватися після набрання ним чинності, але не пізніше дня, з якого починається проведення повторного відстеження результативності.

Повторне відстеження здійснюватиметься через рік з дня набрання ним чинності з метою оцінки ступеня досягнення цим актом визначених цілей шляхом статистичної звітності, наданої суб'єктом господарювання, уповноваженого на формування ресурсу природного газу, що використовується для потреб населення. Одержані при здійсненні повторного відстеження значення показників результативності будуть порівнюватися із значеннями цих показників, що були одержані при здійсненні базового відстеження.

Періодичні відстеження результативності будуть здійснюватися раз на кожні три роки, починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

Міністр енергетики України

Герман ГАЛУЩЕНКО

«_____» _____ 2023 р.